

doorgloeid en een fanatieke stem spreekt van dood, noodlot en waanzin met een deernis die boeit en ontroert.

Dan zien wij Renera als zulk een leven, waarvan ons het doel een eeuwig geheim zal blijven: vormloos, vragend, hunkerend en donker, een diep-in-zich verzonken meisjesleven, dat aan een oude plek op deze aarde vastgeklonken is — een plek achter den grooten zeedijk, een plek waar haar ouders en voorouders eeuwen lang woonden. Geankerd — niet zooals de stoere trotsche visschers, die óók het noodlot van het leven kennen, maar die glimlachen boven het noodlot, niet als de meeuwen die, wit en broos, toch op de golven hun evenwicht behouden — zij — Renera, is inwendig zwakker. Want met de elementen van wind en water is zij nooit waarlijk één. Haar primitieve drang, haar lijfelijke onrust vinden een zekere bevrediging in het ondergaan der verlokkingen van de stemmen uit zee en storm, maar zij begrijpt ze niet — zij is alleen maar, dof, betooverd. Zij voelt, zooals de schrijfster zegt, een melodie, een vage melodie die in haar dreint en die zij in de nachten van slapeloosheid tracht te vatten om haar in een wreede, bezittende greep te krijgen. Maar de melodie is als een duiveltje, altijd weer glipt de melodie weg en laat haar ledig achter. Steeds lediger wordt haar leven als, na den dood harer moeder, ook haar broeder voor haar verloren gaat, als zijn kind een gedrochtje blijkt te zijn, als Renera's eigen verliefdheid machteloos, donker en zondig wordt, als zij, die toch weet dat er een reden moet zijn voor haar brandend heimwee, nergens meer iets vindt dat vreugde voor de ziel beteekent. Dan gaat zij ten onder — lijfelijk in de golven der zee — maar feitelijk is het ledig van haar zelve. Als een nevel die in nevel oplost. Misschien dat wind en water er eens een andere gedaante uit scheppen... misschien dat zij in een ander rijk zich zelve vindt. Wie weet. Het boek is een vraag, een lange, roepende vraag die even een weerklank in ons wekte, al is die vraag op vele bladzijden op al te onbeholpen en vaak kinderachtige wijze verklankt.

J. D. W.

JEF VERMEER, *De Kudde van Jef Vermeer*, Zeist, J. Ploegsma, 1924.

„Praeludium” heet het voorwoord van dit boekje en het begint aldus: „Meen niet, dat dit boekje een roman is”. Wij hooren daarna wat het „evenmin” is, wat het „nog veel minder” en wat het „misschien” is en tenslotte wat het wèl is: „Ik heb alleen wat mijmeringen uitgeschreven over het lief en leed van mijn eigen gezinsleven — zonder eenige bijbedoeling — alleen om 't genot van 't mijmeren en vertellen zelf”. Uw kritikus heeft dus een lichte taak, hij behoeft slechts in het schuitje van den auteur te stappen en mee te varen.... Intusschen wordt hem het